

Aan het Algemeen Bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Onderwerp: documenten ter kennisgeving

Houten, 21 april 2017

Geacht bestuur,

Bijgevoegd treft u de volgende documenten van de Rekenkamercommissie van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ter kennisgeving aan:

- het door de commissie vastgestelde Onderzoeksprotocol. Het protocol behelst de richtlijnen die de commissie hanteert bij haar onderzoek. Het protocol is eveneens van toepassing op onderzoek van de Rekenkamercommissie Waterschap Rivierenland;
- het door de commissie opgestelde Jaarplan 2017. In dit plan geeft de commissie aan welke onderwerpen zij in 2017 wil onderzoeken; ook is hierin opgenomen de groslijst van mogelijke andere onderzoeken.
- de startnotitie van het quick scan onderzoek Verbonden Partijen. Het betreft hier de startnotitie van het eerste onderzoek van de commissie.

Te uwer informatie hierbij een korte weergave van de activiteiten van de Rekenkamercommissie tot nu toe.

Na de beëdiging van de leden en de secretaris van de Rekenkamercommissie in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 14 december 2016, zijn de leden van de commissie op 16 januari jl en 6 februari jl. door de begeleidingscommissie bijgepraat over de stand van zaken binnen uw waterschap en de verwachtingen ten aanzien van de rekenkamercommissie.

Daarna is de commissie drie dagdelen (te weten op 10 maart, 29 maart en 21 april) bijeen geweest om haar werkwijze te bepalen, zijn op 13 april bijna alle fracties van het Algemeen Bestuur geraadpleegd over door hen gewenste onderzoeken, is mede op basis daarvan een groslijst van mogelijke onderzoeken opgesteld, is er een keuze gemaakt over een klein en een groot onderzoek in 2017, alsmede zijn de drie bijgevoegde documenten ontwikkeld en vastgesteld.

Daarnaast hebben twee leden op 30 maart jl. de Waterinfo-dag in Den Bosch bezocht, en heeft de commissie op 5 april jl. kennis gemaakt met Dijkgraaf P.J.M. Poelmann, het hoofd bestuursondersteuning C.Vos, de concerncontroller H. Dankaart alsmede bestuursadviseur D&H mevrouw I. de Vries.

Ik hoop u met deze informatie van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

Namens de Rekenkamercommissie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Mr Wijnand van de Giessen, voorzitter

Onderzoeksprotocol

Rekenkamercommissie Waterschap Rivierenland

&

Rekenkamercommissie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Colofon

De rekenkamercommissie Waterschap Rivierenland (WSRL)

Samenstelling:

Leden: Wijnand van de Giessen (extern voorzitter)
Bert Hogemans (extern vicevoorzitter)
Bart van der Helm (extern lid)
Peter van den Bosch (intern lid)
Henk van 't Pad (intern lid)

Secretaris: Koos Kappert
K.Kappert@wsrl.nl
06 - 27 52 81 91

Postadres: Postbus 599
4000AN TIEL

Website: www.wsrl.nl

De rekenkamercommissie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR)

Samenstelling:

Leden: Wijnand van de Giessen (extern voorzitter)
Bert Hogemans (extern vicevoorzitter)
Bart van der Helm (extern lid)

Secretaris: Koos Kappert
Koos.Kappert@hdsr.nl
06 - 27 52 81 91

Postadres: Postbus 550
3990GJ HOUTEN

Website: www.hdsr.nl

1. Voorwoord

Het Algemeen Bestuur van het waterschap Rivierenland (WSRL) en het Algemeen Bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) hebben uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency in 2016 besloten om de krachten te bundelen en met een gezamenlijke rekenkamercommissie vanaf 2017 de leden van het Algemeen Bestuur van beide waterschappen te ondersteunen bij hun werkzaamheden.

De rekenkamerfunctie wordt vanaf 1 januari 2017 ingevuld door twee rekenkamercommissies in één personele unie. Dat betekent dat de externe leden van de rekenkamers in gezamenlijkheid zijn benoemd en dat er één gemeenschappelijk secretariaat is. Bij Waterschap Rivierenland hebben daarnaast ook twee interne leden zitting in de rekenkamercommissie.

In dit onderzoeksprotocol beschrijft de rekenkamercommissie¹ de richtlijnen die zij hanteert bij de uitvoering van haar onderzoek. Het doel van dit protocol is om waarborgen te bieden voor de kwaliteit van de onderzoeken van de rekenkamercommissie en voor een goed verloop van het gehele onderzoeksproces binnen de organisatie. Daarnaast wil de rekenkamercommissie met dit protocol inzicht verschaffen in de werkwijze van de rekenkamercommissie en hierdoor bijdragen aan de transparante sfeer waarbinnen de rekenkamercommissie haar taken wil uitoefenen.

Bij de samenstelling van dit protocol is gebruik gemaakt van de handreiking onderzoek die is opgesteld door de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). Dit protocol is geen statisch document; de toekomstige ontwikkeling van het rekenkamerwerk kan aanleiding zijn om dit protocol op onderdelen te herzien. Het onderzoeksprotocol is door beide rekenkamercommissies vastgesteld en wordt door beide rekenkamercommissies gehanteerd.

2. Inleiding

De taak van de rekenkamercommissie is het toetsen van het door het waterschap gevoerde bestuur op drie onderdelen:

1. rechtmatigheid: Voldoet de uitvoering aan de wettelijke kaders en regelgeving?
2. doelmatigheid: Is de voorbereiding en uitvoering van beleid efficiënt verlopen?
3. doeltreffendheid: Zijn de beoogde effecten van het beleid ook daadwerkelijk behaald?

De onderzoeken zijn primair gericht op de maatschappelijke effecten van het gevoerde beleid en bedrijfsvoering. In de onderzoeken wordt het voldoen aan wet en regelgeving alleen betrokken als dit relevant is voor de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde beleid.

3. Missie

De rekenkamercommissie wil door middel van haar onderzoeken een positieve bijdrage leveren aan de kwaliteit van het Algemeen Bestuur van de waterschappen. De rekenkamercommissie werkt aan deze missie door onafhankelijk onderzoek uit te voeren en op basis daarvan aanbevelingen te doen. De rekenkamercommissie rapporteert aan het Algemeen Bestuur.

Haar onafhankelijke positie wordt ingevuld met een positief-kritische houding ten opzichte van het waterschap. In publicaties van de rekenkamercommissie worden zowel de zaken die goed gaan als de zaken die verbetering behoeven toegelicht.

¹ Ter wille van de leesbaarheid wordt in dit document verder gesproken over één rekenkamercommissie, terwijl in feite bedoeld wordt de twee rekenkamercommissies van de twee waterschappen, die eenzelfde onderzoeksprotocol hanteren.

4. Onderwerpselectie

4.1 Genereren onderzoeksonderwerpen

De rekenkamercommissie heeft een onafhankelijke positie binnen het waterschap. Dit betekent dat de rekenkamercommissie zelf bepaalt welke onderwerpen worden onderzocht en hoe het onderzoek wordt ingericht. Het Algemeen Bestuur, maar ook derden, die een aannemelijk belang hebben in de werkingssfeer van het waterschap, kunnen de rekenkamercommissie verzoeken om een bepaald onderwerp nader te onderzoeken. Allen wordt via de website de mogelijkheid geboden om suggesties voor onderzoek aan te dragen.

Alle inkomende verzoeken worden in de rekenkamercommissie besproken. De rekenkamercommissie beslist of deze verzoeken worden gehonoreerd. Op verzoeken van het Algemeen Bestuur zal als gevolg van de verordening op de rekenkamercommissie altijd een reactie volgen. Indien nodig kan de verzoeker van een onderzoek worden uitgenodigd door de rekenkamercommissie om zijn verzoek nader toe te lichten.

De rekenkamercommissie laat zich bij haar keuze van onderwerpen niet alleen leiden door verzoeken, maar houdt ook zelf bij wat er aan thema's speelt binnen het waterschap. Hiervoor maakt de rekenkamercommissie gebruik van officiële stukken zoals bestuursstukken, de begroting en jaarrekening etc. Verder hanteert de rekenkamercommissie andere bronnen, zoals interviews, lokale kranten, vakbladen en oriënteert zich op het werk van andere rekenkamer(commissie)s in het land. De rekenkamercommissie houdt op deze wijze een groslijst van onderwerpen bij.

Niet alle onderwerpen zullen zich lenen voor een uitgebreid rekenkameronderzoek zoals beschreven in dit protocol. In sommige gevallen kan worden bekeken of de onderzoeksvraag op andere wijze door de rekenkamercommissie kan worden beantwoord, bijvoorbeeld in de vorm van een korte analyse.

4.2 Selectiecriteria

In het algemeen geldt dat de rekenkamercommissie bij de keuze van haar onderwerpen een zo groot mogelijke bijdrage aan de missie en doelstelling van de rekenkamercommissie beoogt, gerelateerd aan de inzet van schaarse onderzoekscapaciteit. Meer specifiek hanteert de rekenkamercommissie voor te onderzoeken onderwerpen de volgende criteria:

- gaan over zaken die door het waterschap/hoogheemraadschap te beïnvloeden zijn;
- zijn maatschappelijk (is niet altijd publiek!) relevant;
- hebben (mede) een groot financieel belang;
- sluiten aan op de visie, doelen en beleidsprioriteiten van het waterschap/hoogheemraadschap;
- hebben een politiek-bestuurlijk belang;
- leveren bruikbare leereffecten op voor Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
- spelen ook bij de andere waterschappen;
- kunnen een korte doorlooptijd hebben;
- leveren een degelijk onderzoeksresultaat op;
- zetten niet de interne bedrijfsvoering centraal (deze is hoogstens een verklarende factor);
- onderzoeken worden (t.z.t) verspreid over meerdere beleidsterreinen.

5. Onderzoek

5.1 Soorten onderzoek

De rekenkamercommissie onderscheidt drie categorieën:

1. onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid;
2. onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer en de organisatie;
3. onderzoek naar (de controle op) de rechtmatigheid van het financieel beheer en de financiële verantwoording.

Binnen deze drie categorieën van onderzoek zijn vele varianten mogelijk. Het accent kan liggen op verschillende aspecten van beleid en verschillende onderdelen van het beleidsproces, zoals de besluitvorming, beleidsdoelstellingen, informatievoorziening, de uitvoering van het beleid, de kosten, beleidsprestaties of de maatschappelijke effecten van beleid.

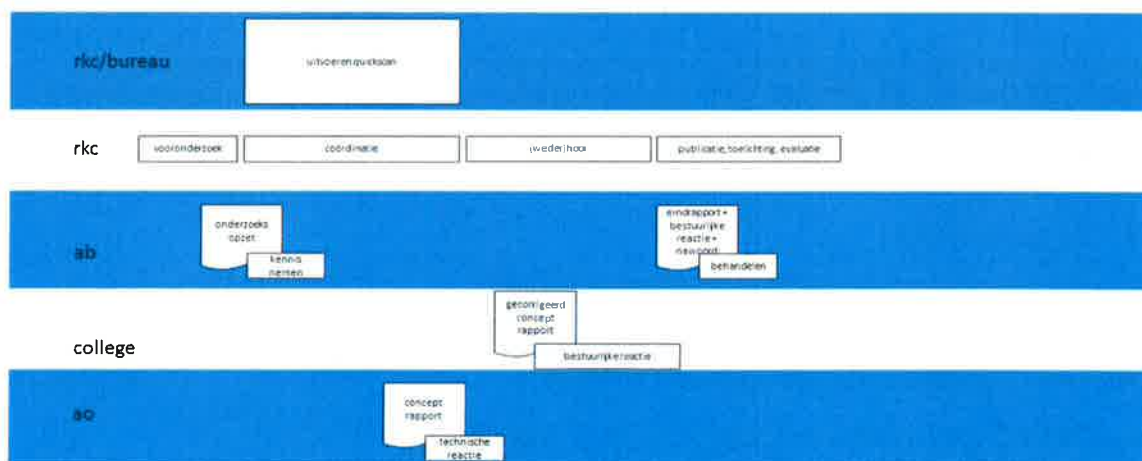
De toets op de doeltreffendheid en doelmatigheid vindt achteraf (ex post) plaats, na vaststelling van het beleid. De rekenkamercommissie is gericht op het doen van aanbevelingen voor de toekomst.

Qua breedte en diepte onderscheidt de rekenkamercommissie twee type onderzoeken:

a. Rekenkamercommissiebrief (quick scan)

Een rekenkamercommissie-brief vraagt een relatief beperkte onderzoeksinzet en is gericht op het verkennen of benoemen van evidente concrete leerpunten. Het zijn brieven waarin de rekenkamercommissie de resultaten van onderzoek met een beperkte reikwijdte publiceert. Hiermee kan de rekenkamercommissie flexibeler inspelen op ontwikkelingen of vragen uit het Algemeen Bestuur of de samenleving. Een rekenkamercommissie-brief bevat feitelijke en deugdelijk onderbouwde bevindingen, maar deze kunnen in relatief korte tijd worden opgespoord door afbakening van de reikwijdte en diepgang van het onderzoek te beperken en doordat de bronnen om tot bevindingen te komen zeer toegankelijk zijn en snel geanalyseerd kunnen worden.

Rekenkamercommissiebrief (quick scan)

RKC Waterschap Rivierenland / Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

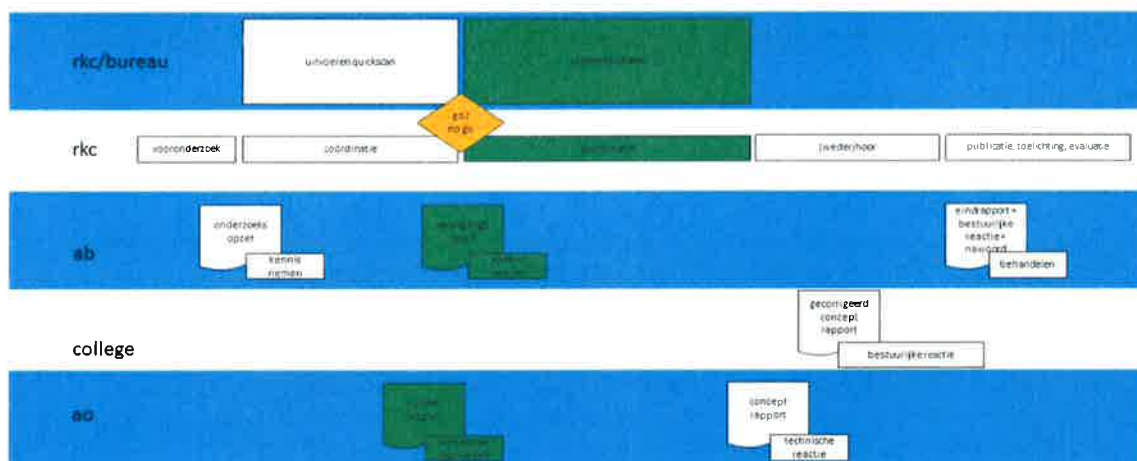
In deze en volgende figuren wordt bedoeld met

- 'bureau': (eventueel) in te zetten extern expertise voor het uitvoeren van het (feiten)onderzoek.
- 'rkc': rekenkamercommissie
- 'ab': Algemeen Bestuur
- 'college': college van dijkgraaf en (hoog)heemraden
- 'ao': ambtelijke organisatie

b. Rekenkamercommissiestudie

Een studie vraagt een grotere onderzoeksinzet en is gericht op een zo precies mogelijke weergave van de feitelijke situatie en het formuleren van leerpunten die mede voortvloeien uit een diepgaande analyse van oorzaken achter geconstateerde problemen. Een rekenkamercommissiestudie wordt opgestart door middel van een Quick Scan. Dit biedt de mogelijkheid om de vraagstelling en relevantie tussentijds (eventueel formeel) te evalueren en te bepalen of het doorzetten van een diepgaand onderzoek noodzakelijk en zinvol is.

Rekenkamercommissiestudie (uitgebreid onderzoek)

RKC Waterschap Rivierenland / Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Belangrijk in dit kader is het managen van verwachtingen. De rekenkamercommissie zal deze bij de start van het onderzoek zo expliciteren dat een helder beeld van de op te wekken verwachtingen ontstaat.

Anderhalf à twee jaar na publicatie van een onderzoeksrapport kan de rekenkamercommissie besluiten tot een vervolgonderzoek. Daarin gaat de rekenkamercommissie na welke maatregelen het college heeft getroffen op basis van de besluiten van het Algemeen Bestuur en welk effect deze maatregelen hebben gesorteerd.

5.2 Onderzoeksopzet

Nadat een onderzoeksonderwerp is bepaald, wordt de onderzoeksopzet vastgesteld. De rekenkamercommissie verricht hiervoor vooronderzoek in de vorm van een analyse van relevante documenten en literatuur. Indien nodig kan de rekenkamercommissie besluiten om een aantal oriënterende gesprekken met sleutelpersonen te voeren.

De onderzoeksopzet omvat in elk geval de volgende onderdelen:

A	Wat willen we bereiken?	1. Aanleiding en achtergronden onderzoeksvraag
2. Doel van het onderzoek
B	Wat willen we weten?	3. Centrale vraagstelling en deelvragen
4. Omschrijving normenkader
C	Hoe komen we dat te weten?	5. Globale onderzoekopzet: keuzeonderzoeksinstrumenten
6. Organisatie: tijdpad, inhuur externe expertise en kosten

De definitieve onderzoeksopzet wordt ter kennisneming toegezonden aan het Algemeen Bestuur en het college van dijkgraaf en heemraden. Daarbij wordt ook aangegeven welk lid van de rekenkamercommissie het onderzoek coördineert. Ook kan de rekenkamercommissie een persbericht uitbrengen waarin het onderzoek wordt aangekondigd.

De definitieve onderzoeksopzet vormt het uitgangspunt voor het onderzoek. Door ieder onderzoek in de vorm van een quickscan op te starten behoudt de rekenkamercommissie een zekere flexibiliteit. Uit de quickscan kan blijken dat het niet (meer) mogelijk of niet (meer) opportuun is de onderzoeksopzet in de bestaande vorm uit te voeren. Indien de quickscan geen vervolg krijgt volgt de reguliere cyclus

van hoor en wederhoor conform paragraaf 10 van dit protocol, tenzij het onderzoek nadrukkelijk wordt afgebroken en teniet gedaan. Indien de quickscan wordt vervolgd door verder onderzoek verzendt de rekenkamercommissie een voortgangbrief en tussenrapportage aan het Algemeen Bestuur.

De rekenkamercommissie behoudt zich het recht voor de onderzoeksopzet aan te passen. Wanneer er substantiële wijzigingen in de onderzoeksopzet worden aangebracht, zal dit worden meegedeeld aan het Algemeen Bestuur en het college van dijkgraaf en heemraden.

5.3 Jaarplan en tussentijdse verzoeken

Aan het einde van het jaar stelt de rekenkamercommissie het onderzoeksprogramma voor het komende jaar vast, alsmede een voorlopige selectie van onderzoeken voor het volgende jaar. De rekenkamercommissie doet dit aan de hand van bovenstaande selectiecriteria. Het onderzoeksprogramma wordt ter kennisneming aan het Algemeen Bestuur gestuurd en geplaatst op de website.

Gedurende het jaar kunnen betrokkenen bij de secretaris van de rekenkamercommissie een schriftelijk verzoek om onderzoek indienen. Ook de website van de rekenkamercommissie biedt deze mogelijkheid. De indiener van een onderzoeksverzoek kan worden gevraagd om het verzoek inhoudelijk te motiveren.

Tussentijdse verzoeken om onderzoek vanuit het Algemeen Bestuur kan de rekenkamercommissie, afhankelijk van urgentie en beschikbaar budget, lopende het jaar honoreren. De rekenkamercommissie maakt daar zelf een afweging in.

Wanneer de rekenkamercommissie besluit niet op een verzoek van het Algemeen Bestuur om onderzoek in te gaan, deelt de rekenkamercommissie dit gemotiveerd in een brief aan het Algemeen Bestuur mee.

6. Start van het onderzoek

Voor elk onderzoek treedt één van de leden van de rekenkamercommissie op als coördinator van het onderzoek. De coördinator is actief betrokken bij het lopende onderzoek en fungeert als klankbord voor de secretaris. De secretaris bewaakt de dagelijkse voortgang van het onderzoek en vormt het eerste aanspreekpunt.

Het feitelijke onderzoek bestaat uit de volgende onderdelen:

- dossierstudie;
- interviews;
- experts raadplegen;
- concept rapport;
- hoor en wederhoor;
- definitief rapport.

Aan een onderzoek gaat vooraf, afhankelijk van het onderzoeksonderwerp, een gesprek met de portefeuillehouder, de manager van de betrokken eenheid/eenheden en/of de (secretaris-)directeur. In dit gesprek zal een vertegenwoordiging van de rekenkamercommissie een toelichting geven op de onderzoeksaanpak. De desbetreffende manager kan desgewenst medewerkers, waarvan hij het nuttig acht dat zij ook op de hoogte zijn van het onderzoek, voor dit gesprek uitnodigen. De rekenkamercommissie zal de manager vragen om een contactpersoon voor het onderzoek aan te wijzen.

In het startgesprek worden over en weer afspraken gemaakt over de procedure en de planning van het onderzoek, de wijze waarop met gegevens wordt omgegaan, hoe de rekenkamercommissie de door haar benodigde informatie van de betrokken sector zo snel mogelijk kan verkrijgen en hoe de belasting van het organisatieonderdeel door het onderzoek zoveel mogelijk kan worden beperkt. De rekenkamercommissie hanteert hierbij de door de waterschappen gehanteerde richtlijnen.

7. Samenwerking met externen

Indien de aard en/of de omvang van het onderzoek hiertoe noodzaakt, zal extern ondersteuning worden gezocht voor de uitvoering van het onderzoek. De ondersteuning kan op diverse manieren worden geregeld:

- Een professioneel onderzoeksbureau;
- Stagiaires van hogeschool of universiteit, al of niet extern gecoördineerd;
- Ambtenaren van een ander waterschap;
- Andere door de rekenkamercommissie adequaat geachte uitwerkingen.

Indien voor een extern professioneel bureau wordt gekozen, zal de rekenkamercommissie zich conformeren aan het aanbestedingsbeleid van waterschap, waaraan zonodig rekenkamerspecifieke voorwaarden zullen worden toegevoegd. Aan de hand van de onderzoeksopzet zullen de externe bureau's gevraagd worden een offerte uit te werken. De bureaus ontvangen bij de offerteaanvraag het onderzoeksprotocol van de rekenkamercommissie met het verzoek in hun offerte rekening te houden met de werkwijze van de rekenkamercommissie. De bureaus met de meest aansprekende offerte zullen worden uitgenodigd voor een presentatie van hun offerte. Op basis hiervan maakt de rekenkamercommissie een keuze.

De bureaus zullen bij de offerteaanvraag nadrukkelijk worden gevraagd of zij al werkzaam zijn of waren voor een van de beide waterschappen. Wanneer dit het geval is en de rekenkamercommissie vaststelt dat dit het risico van belangenverstrengeling met zich mee zou kunnen brengen, betekent dit dat de onderzoeksopdracht niet aan het desbetreffende bureau zal worden verstrekt.

Het uitgangspunt bij de inschakeling van externe bureaus is dat de eindverantwoordelijkheid, de regie en het uitbrengen van de eindrapportage bij de rekenkamercommissie blijft liggen. Dit betekent dat belangrijke beslissingen over de inrichting, voortgang, conclusies en aanbevelingen van het onderzoek door de rekenkamercommissie worden genomen.

De secretaris van de rekenkamercommissie is verantwoordelijk voor de dagelijkse voortgang van het onderzoek en vormt het primaire aanspreekpunt voor het bureau. Van het bureau wordt verwacht dat dit zich houdt aan het onderzoeksprotocol. Tijdens hun onderzoek hebben zij dezelfde bevoegdheden als de rekenkamercommissie. Dit betekent onder meer dat ze toegang krijgen tot de voor hen relevante informatie. De secretaris introduceert de onderzoeker(s) bij de contactpersonen voor het onderzoek.

8. Voortgang en dossiervorming

8.1 Voortgang

Voor de loop van het onderzoek gelden de volgende regels:

- Gedurende het onderzoek houdt de rekenkamercommissie een logboek bij waarin relevante ontwikkelingen in het onderzoek worden bijgehouden.
- Alle verslagen van interviews worden ter accordering aan de geïnterviewden voorgelegd.
- Het uitgangspunt is (uiteindelijk) openbaarheid: slechts in uitzonderlijke gevallen worden documenten of gespreksverslagen als vertrouwelijk benoemd.
- Er is regelmatig overleg tussen de secretaris en de coördinator over de voortgang van het onderzoek.

In geval van samenwerking met een extern bureau gelden aanvullend de volgende regels:

- Het onderzoeksbureau rapporteert de secretaris in overleg periodiek over de voortgang, zowel inhoudelijk als (indien relevant) qua urenbesteding.
- Het onderzoeksbureau houdt een logboek bij waarin relevante ontwikkelingen in het onderzoek worden genoteerd

- De rekenkamercommissie-leden en de secretaris kunnen aanwezig zijn bij de interviews die door het externe bureau worden afgenomen.
- De onderzoekers zijn aanwezig bij de behandeling van het onderzoeksrapport in de raadscommissie(s).
- De rekenkamercommissie krijgt de beschikking over het gehele onderzoeksdossier dat door het onderzoeksbureau wordt opgebouwd.
- Het is het onderzoeksbureau niet toegestaan om buiten de rekenkamercommissie om contact op te nemen met derden over de voortgang of de resultaten van het onderzoek.
- De externe communicatie tijdens en na afloop van het onderzoek verloopt via de rekenkamercommissie. Verzoeken van derden worden door het onderzoeksbureau naar haar doorverwezen.

Gedurende het onderzoek vormt de rekenkamercommissie een onderzoeksdossier. Dit bestaat in elk geval uit :

1. Opbouw onderzoeksdossier;
2. Onderzoeksopzet en schriftelijke correspondentie hierover met betrokkenen;
3. Offerte(s) onderzoeksbureau(s) (indien van toepassing);
4. Het logboek van (de) rekenkamercommissie en (het) onderzoeksbureau;
5. Alle gespreksverslagen;
6. Alle tussentijdse notities m.b.t. dataverzameling en analyse;
7. Eindrapport;
8. Schriftelijke stukken inzake technisch wederhoor;
9. Inhoudelijke reactie college;
10. Nawoord rekenkamercommissie;
11. Aanbiedingsbrief Algemeen Bestuur;
12. Persberichten die in het kader van het onderzoek zijn uitgebracht;
13. Verslagen van de voortgangsbesprekingen van de rekenkamercommissie;
14. Verslagen van de behandeling in de bestuurscommissie(s) en het Algemeen Bestuur.

8.2 Archivering

De rekenkamercommissie houdt zich bij de bewaring van haar dossiers aan de termijnen uit de Archiefwet. De dossiers zijn toegankelijk voor derden voor zover zij geen vertrouwelijke gegevens bevatten. Voor inzage in vertrouwelijke stukken dient een verzoek te worden ingediend bij de rekenkamercommissie.

9. Rapportage

Het uitgangspunt in de rapportage is transparantie. Het moet volstrekt helder zijn hoe de rekenkamercommissie tot haar eindoordeel komt. In de rapportage wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen normen (criteria), bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Wanneer in de tekst wordt gerefereerd aan een bepaald document of een gesprek dan wordt deze bron vermeld.

Bij het opstellen van het rapport wordt de volgende indeling als uitgangspunt genomen:

- Samenvatting;
- Vraagstelling en achtergronden;
- Opzet;
- Bestuurlijke nota;
- Nota van bevindingen;
- Bijlagen : bronnen (lijst van geïnterviewden, tussentijdse notities en documenten en literatuur).

In het algemeen geldt dat wordt gestreefd naar een korte, bondige rapportage. Dit betekent dat achtergrondinformatie zoveel mogelijk in de bijlagen wordt verwerkt.

De rekenkamercommissie is eindverantwoordelijk voor de inhoud van het rapport. Dit houdt in dat de rapportage herkenbaar moet zijn als rapport van de rekenkamercommissie. Wanneer het onderzoek

mede is uitgevoerd door een extern bureau, dan wordt dit bureau vermeld. De eindverantwoordelijkheid van de rekenkamercommissie houdt tevens in dat de commissie zelf haar aanbevelingen formuleert aan het Algemeen Bestuur en/of aan het college.

10. Zienswijzen

De verordening op de rekenkamercommissie bepaalt dat het mogelijk is voor betrokkenen om hun zienswijzen op het conceptrapport kenbaar te maken. De rekenkamercommissie maakt hierbij een onderscheid tussen een technische reactie en een bestuurlijke reactie.

10.1 Technische reactie

De rekenkamercommissie biedt allereerst de mogelijkheid tot een technische reactie. Dit betekent dat betrokkenen de mogelijkheid krijgen het conceptrapport te controleren op feitelijke onjuistheden. Het rapport zal, nadat dit in concept gereed is, voor wat betreft de feitelijke bevindingen worden aangeboden aan ambtelijk betrokkenen. Hen wordt de gelegenheid gegeven hun commentaar aan de commissie kenbaar te maken. Hiervoor wordt een termijn in acht genomen van twee weken. De rekenkamercommissie bepaalt wie er als betrokkenen worden aangemerkt. Na het verstrijken van deze termijn worden gebleken feitelijke onjuistheden in het rapport gecorrigeerd.

10.2 Bestuurlijke reactie

Vervolgens wordt het definitieve rapport inclusief conclusies en aanbevelingen aan het college voorgelegd voor een bestuurlijke reactie. Hiervoor geldt een termijn van vier weken, tenzij de rekenkamercommissie meent dat er valide redenen zijn om hiervan af te wijken. Naar aanleiding van de bestuurlijke reactie kan de rekenkamercommissie een nawoord opstellen. Het eindrapport zal inclusief de bestuurlijke reactie en het nawoord worden aangeboden aan het Algemeen Bestuur. Het rapport gaat vergezeld van een aanbiedingsbrief waarin wordt ingegaan op het doel, de inhoud en de resultaten van het onderzoek en aanbevelingen van de rekenkamercommissie.

11. Publicatie en publiciteit

Met het aanbieden van het rapport aan het Algemeen Bestuur zal de rekenkamercommissie ook een persbericht versturen. Dit persbericht wordt zo nodig opgesteld in overleg met een communicatiemedewerker. Het rapport wordt aan bij het onderzoek betrokkenen verzonden en het rapport en het persbericht worden op de website van de rekenkamercommissie geplaatst.

De voorzitter van de commissie is primair de woordvoerder die de media te woord staat. Hij kan zich laten bijstaan door het commissielid die als coördinator tijdens het onderzoek is opgetreden. Zonodig kan de rekenkamercommissie besluiten een persconferentie te houden.

12. Behandeling in Algemeen Bestuur en natraject

12.1 Behandeling Algemeen Bestuur

Het eindrapport biedt de rekenkamercommissie aan het Algemeen Bestuur. De voorzitter en eventueel de andere leden van de rekenkamercommissie zijn in de desbetreffende vergadering aanwezig om toelichting te verschaffen op het rapport.

12.2 Natraject

Na afloop van elk onderzoek vindt er een evaluatie plaats. In deze evaluatie wordt door de rekenkamercommissie en eventueel het extern bureau teruggeblikt en nagegaan voor welke onderdelen verbeteringen mogelijk zijn. Desgewenst kan de rekenkamercommissie besluiten anderen bij deze evaluatie te betrekken. Een en ander wordt vastgelegd in een evaluatienotitie. Dit kan leiden

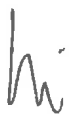
tot het wijzigen van het onderzoeksprotocol. Het jaarlijkse verslag van de rekenkamercommissie bevat een onderdeel waarin aandacht wordt besteed aan dit aspect.

13. Vaststelling en ondertekening

Vastgesteld in de vergadering van de rekenkamercommissie WSRL van 29 maart 2017

&

Vastgesteld in de vergadering van de rekenkamercommissie HDSR van 29 maart 2017

Mr. Wijnand van de Giessen
Voorzitter

Koos Kappert
Secretaris

Jaarplan 2017

Rekenkamercommissie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Colofon

De rekenkamercommissie van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Samenstelling:

Leden: Wijnand van de Giessen (extern voorzitter)
 Bert Hogemans (extern vicevoorzitter)
 Bart van der Helm (extern lid)

Secretaris: Koos Kappert
 Koos.Kappert@hdsr.nl
 06 - 27 52 81 91

Postadres: Postbus 550
 3990GJ HOUTEN

Website: www.hdsr.nl

1. Inleiding

De rekenkamercommissie van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden wil door gericht onderzoek en praktische adviezen op een actieve wijze helpen de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het bestuurlijk handelen van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden te verbeteren. Met de onderzoeken wordt inzicht geboden in de prestaties van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en worden waar nodig aanbevelingen voor de toekomst geformuleerd. Op basis van onder meer risicoanalyses en met het oog voor wat er leeft, streeft de rekenkamercommissie naar scherpe en praktisch toepasbare bijdragen aan het leervermogen van het hoogheemraadschap. In dit jaarplan geeft de rekenkamercommissie aan welke onderwerpen zij in 2017 wil onderzoeken.

2. Wat willen we bereiken?

De rekenkamercommissie heeft bij de keuze van het onderzoeksonderwerp de volgende criteria voor de prioriteitstelling van de onderzoeken gehanteerd:

- a. gaan over zaken die door het hoogheemraadschap te beïnvloeden zijn;
- b. zijn maatschappelijk (is niet altijd publiek!) relevant;
- c. hebben (mede) een groot financieel belang;
- d. sluiten aan op de visie, doelen en beleidsprioriteiten van het hoogheemraadschap;
- e. hebben een politiek-bestuurlijk belang;
- f. leveren bruikbare leereffecten op voor het algemeen bestuur en dagelijks bestuur (college van dijkgraaf en hoogheemraden)
- g. kunnen een korte doorlooptijd hebben;
- h. leveren een degelijk onderzoeksresultaat op;
- i. zetten niet de interne bedrijfsvoering centraal (deze is hoogstens een verklarende factor);
- j. onderzoeken worden (t.z.t) verspreid over meerdere beleidsterreinen.

De rekenkamercommissie is van plan in 2017 de volgende onderzoeken uit te voeren:

Onderzoek 1: Quicksan verbonden partijen (met als casus overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer)

Inleiding

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is deelnemer in een aantal samenwerkingsvormen, onder andere met verbonden partijen. De uitvoering van waterschapstaken door een verbonden partij betekent dat het hoogheemraadschap bestuurlijke bevoegdheden in combinatie met een financieel belang heeft in verschillende verbonden partijen. Naast de kansen die deelname aan een verbonden partij biedt, brengt het ook risico's met zich mee.

Bij de inventarisatie van onderzoeksonderwerpen door de rekenkamercommissie werden verbonden partijen door veel fracties binnen het algemeen bestuur genoemd.

Doel van het onderzoek

De rekenkamercommissie wil het algemeen bestuur met dit onderzoek inzicht geven in de wijze waarop het hoogheemraadschap 'in control' is bij verbonden partijen. De lessen uit dit onderzoek kan het algemeen bestuur gebruiken bij het sturen van verbonden partijen.

Planning

Juni – september 2017

Onderzoek 2: Digitale veiligheid van het hoogheemraadschap

Inleiding

De publieke dienstverlening leunt op ICT en de steeds verdergaande technologische mogelijkheden. Met de ambitie van het kabinet-Rutte II, om de dienstverlening door overheden te verbeteren en bedrijven en burgers uiterlijk in het jaar 2017 zaken die ze met de overheid doen digitaal af te handelen, is het zaak dat het openbaar bestuur investeert in informatieveiligheid teneinde een kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan te bieden. Het borgen van de beschikbaarheid en de continuïteit van dienstverlening, en de bescherming van de (persoons)gegevens hebben daarbij prioriteit.

Bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden gaat digitale veiligheid naast de bescherming van (persoons)gegevens ook over de bescherming van essentiële infrastructuur als gemalen, bruggen, stuwen, sluizen en rioolwaterzuiveringsinstallaties die op afstand worden bediend. En daarmee vatbaar zijn voor digitale aanvallen.

Doel van het onderzoek

Het onderzoek van de rekenkamercommissie verkent hoe het hoogheemraadschap op bestuurlijk niveau digitale veiligheid borgt en wat hierbij de knelpunten zijn.

Planning

September – december 2017

3. Wat gaat het kosten?

Voor de rekenkamercommissie is op jaarbasis een budget van € 60.000,-- ter beschikking gesteld. Dit budget is met name bedoeld voor de bijdrage aan ondersteunende bureaus en voor de vergoeding van de voorzitter, externe leden en secretaris van de rekenkamercommissie.

Tabel 1: Kosten rekenkamercommissie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (bedragen inclusief btw)

HDSR	Budget 2017
Vergoeding voorzitter + externe leden	€ 6.500,-- ¹
Vergoeding secretaris	€ 9.000,-- ²
Reiskosten + onkostenvergoeding	€ 2.500,--
Bijdrage ondersteunende bureaus	€ 40.250,--
Lidmaatschap NVRR	€ 750,--
Deskundigheidsbevordering (congressen, etc.)	€ 1.000,--
Totale kosten 2017	€ 60.000,--

¹ Conform verordening besluit AB: vergoeding voorzitter € 250,= en leden € 200,= per bijgewoonde vergadering.

² Gebaseerd op 180 uur per jaar à € 50,= per uur.

Bijlage 1: Totaaloverzicht onderzoeksonderwerpen (groslijst 2017)

Ingediend door de fracties van het algemeen bestuur:

- Behalen doelstellingen Kaderrichtlijn Water in 2027
- Voorbereiding en implementatie Omgevingswet
- Uitvoering gezamenlijke investeringsagenda (UvW, IPO en VNG) 'Naar een duurzaam Nederland'
- Ontwikkeling en uitvoering grote projecten (organisatorisch en financieel):
 - Overdracht beheer en onderhoud van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel tussen Nieuwegein en Gouda
 - Uitbreiding van de calamiteitenaanvoer naar West-Nederland (KWA+)
 - Nieuwbouw rioolwaterzuivering Utrecht
 - Sterke Lekdijk
- Risicomanagement
- Oorzaken en effecten van overschrijdingen op investeringen
- Verwijdering van microverontreinigingen (microplastics, medicijnresten en hormoonverstorende stoffen) uit effluenten rioolwaterzuiveringsinstallaties
- Inzetten Groen Blauwe Diensten
- Verbonden partijen en deelnemingen
 - Gemeenschappelijke Regeling Aquon
 - Gemeenschappelijke Regeling Het Waterschapshuis
 - Gemeenschappelijke Regeling BghU
 - Muskusrattenbeheer (overeenkomst van kosten voor gemene rekening)
- Doelmatigheid en doeltreffendheid handhaving
- Digitale veiligheid van het waterschap
- Ontwikkeling van de ambtelijke organisatie
- Bestuurskracht algemeen bestuur
- Rol Unie van Waterschappen
- Bodemdaling veenweidegebied
- Brede kijk in het licht van de kerntaken hoogheemraadschap

Ingediend door de rekenkamercommissie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden:

- Samenwerking in de afvalwaterketen
- Cultuurhistorisch beleid
- Effect natuurvriendelijke oevers
- Financiering vaarwegenbeheer
- Interbestuurlijke verhoudingen/samenwerking
 - Met gemeentes
 - Met provincies
 - Met veiligheidsregio's
- Digitalisering dienstverlening
- Internationale samenwerking

Datum:	8 mei 2017
Werktitel:	Quickscan verbonden partijen, toegespitst op de overeenkomst van kosten voor gemene rekening van muskusrattenbestrijding hoogheemraadschappen Hollands Noorderkwartier, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland en De Stichtse Rijnlanden en waterschap Amstel, Gooi & Vecht.
Aanleiding en achtergrond:	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (hierna te noemen HDSR) is deelnemer in een aantal samenwerkingsvormen, onder andere met verbonden partijen. De uitvoering van (waterschaps-)taken door een verbonden partij betekent, dat het hoogheemraadschap bestuurlijke bevoegdheden in combinatie met een financieel belang heeft in verschillende verbonden partijen. Naast de kansen die deelname aan een verbonden partij biedt, brengt het ook (financiële) risico's met zich mee. Bij het inventariseren van onderzoeksonderwerpen door de rekenkamercommissie werden verbonden partijen door veel fracties van het algemeen bestuur genoemd.
Doel van het onderzoek:	De rekenkamercommissie wil het algemeen bestuur met dit onderzoek inzicht geven in de wijze waarop het hoogheemraadschap "in control" is bij verbonden partijen. De lessen uit dit onderzoek kan het algemeen bestuur gebruiken bij het sturen van de deelname aan verbonden partijen. Het onderzoek houdt rekening met het rapport "Werkt het samen?" van het onderzoek van de rekenkamercommissie uit 2014 (besluit algemeen bestuur d.d. 18 februari 2015).
Afbakening:	De quickscan is een beperkt onderzoek. Deze quickscan richt zich niet op alle deelnames van HDSR aan verbonden partijen, maar spitst zich als casus toe op de hiervoor aangehaalde overeenkomst van kosten voor gemene rekening van muskusrattenbestrijding.
Centrale onderzoeksvraag:	Is de kaderstellende en controlerende rol van het algemeen bestuur voldoende geborgd bij het aangaan en uitvoeren van overeenkomsten met verbonden partijen, in het bijzonder met betrekking tot de overeenkomst van kosten voor gemene rekening van muskusrattenbestrijding?
Aspectvragen:	1. Welke kaders bestaan bij HDSR ten aanzien van verbonden partijen en voldoen deze kaders aan daaraan te stellen eisen? 2. Wat is de kwaliteit van de informatievoorziening aan het algemeen bestuur met betrekking tot verbonden partijen en in hoeverre is de informatie uit het samenwerkingsverband muskusrattenbestrijding voldoende waar het gaat om evaluatie en toetsing van resultaten, en als gaat om de risico's die aan de samenwerking zijn verbonden? 3. Hoe vindt sturing en controle van het algemeen bestuur ten aanzien van het samenwerkingsverband muskusrattenbestrijding in de praktijk plaats?

	4. Wat gaat goed en waar bevinden zich lacunes en op welke wijze kunnen die worden opgelost?
Globale onderzoeksopzet:	- o Voorbereiding - o Bureaustudie - o Interviews - o Rapportage
Mogelijk te bestuderen documenten/bureaustudie:	- o onderzoeksrapport "Werkt het samen", 2014 - o tekst overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbestrijding - o rapportages vanuit het samenwerkingsverband - o relevante verslagen vergaderingen algemeen bestuur - o Beleidsnota Muskusrattenbeheer 2012-2015 - o Evaluatie business-case muskusrattenbestrijding (HHNK, 2013)
Interviews/ambtelijke belasting:	De volgende personen kunnen worden geïnterviewd: - o (leden van) het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden - o (vertegenwoordiging van) leden algemeen bestuur - o secretaris-directeur - o relevante functionaris(sen) organisatie - o MRB WMNL Joost Heijs De belasting op de ambtelijke organisatie is beperkt.
Leren vermogen voor het algemeen bestuur:	Het onderzoek dient bouwstenen te bevatten die het algemeen bestuur van HDSR kan helpen bij zijn kaderstellende en controlerende taken ten aanzien van verbonden partijen.
Planning:	De quickscan vindt plaats in de periode juni-september 2017 Ambtelijk hoor- en wederhoor wordt voorzien eind september Bestuurlijk hoor- en wederhoor wordt voorzien begin oktober Het eindrapport inclusief bijlagen is beschikbaar voor de commissievergaderingen van 14 en/of 16 november 2017 en behandeling in het algemeen bestuur van 13 december 2017. Onvoorziene omstandigheden kunnen de genoemde data beïnvloeden.
Opdracht:	De quickscan wordt uitgevoerd door een externe expert op het gebied van het leerstuk verbonden partijen. De opdracht wordt uitgevraagd in drievoud en in vaste prijs gegund aan de inschrijver met de beste verhouding prijs en kwaliteit. Opdracht coördinator is Wijnand van de Giessen, voorzitter rekenkamercommissie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. De dagelijkse voortgang wordt bewaakt door de ambtelijk secretaris van de rekenkamercommissie, Koos Kappert.

Gunningstraject:	○ Aangeschreven partijen geven uiterlijk 10 mei einde werkdag aan of zij al dan niet kunnen offrenen. ○ Offrerende partijen leveren een offerte uiterlijk 24 mei 2017. ○ De rekenkamercommissie beslist tussen 25 en 29 mei welke partijen worden uitgenodigd voor een presentatie c.q. mondelinge toelichting van de uitgebrachte offerte. Dit zal plaatsvinden op 2 juni 2017 tussen 10 en 12 uur op het hoofdkantoor van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Poldermolen 2, Houten.
-------------------------	--

